

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-03-14

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Ändrade regler om introduktionsperiod och legitimation för lärare och förskollärare

Enligt en lagrådsremiss den 20 februari 2014 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Per Eriksson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

I remissen föreslås ändringar i skollagen och i lagen om införande av skollagen. Dessa lagar utgör delar av ett omfattande och komplicerat

regelverk med bestämmelser på olika nivåer. Det är svårt att få så-
dan överblick över regelsystemet att det går att med säkerhet avgöra
om en ändring på ett ställe för med sig att ändringar behövs även på
andra håll. Sålunda har först i samband med föredragningen upp-
märksammats att en föreslagen ändring i 2 kap. 16 b § skollagen
kräver en följdändring i 28 kap. 3 § samma lag. Lagrådet kan inte
utesluta att även andra ändringar kan behöva göras.

Förslaget till lag om ändring i skollagen

2 kap. 16 §

Paragrafen föreslås ändrad så att Statens skolverk ska kunna med-
dela legitimation för lärare och förskollärare direkt efter en lärar- eller
förskollärarexamen. Till skillnad från vad som gäller nu ska det inte
vara en förutsättning för legitimation att läraren eller förskolläraren
har genomfört en introduktionsperiod med tillfredsställande resultat
och i övrigt är lämplig att bedriva undervisning. Lämplighetsprövning-
en ska i stället ske under utbildningen och reglerna om introduktions-
perioden ska ändras så att huvudmännen blir skyldiga att se till att
nyanställda lärare och förskollärare genomför en introduktionsperiod i
omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas.

Det enda återstående kravet för legitimation blir att sökanden har en
behörighetsgivande examen. Frågan kan då ställas om regelsyste-
met behöver tyngas med bestämmelser om legitimation eller om de
rättsverkningar som ska följa av legitimationen i stället kan knytas
direkt till den behörighetsgivande examen. I detta hänseende noterar
Lagrådet följande.

Med legitimationen följer en rätt att bedriva undervisning (2 kap. 13 §
skollagen) och endast den som har legitimation får anställas som

lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 §). Dessa rättigheter torde utan svårighet kunna knytas till en behörighetsgivande examen i stället för till en legitimation.

En legitimerad lärare eller förskollärare som visar sig olämplig kan visserligen få sin legitimation återkallad (2 kap. 23 §). Det fyller dock inget förnuftigt syfte att ha regler om legitimation enbart för att legitimationen ska kunna återkallas. Det bör också framhållas att återkallelsegrunderna bör ligga i linje med de krav som uppställs för att få legitimation. Detta samband försvinner när det inte längre ska uppställas andra krav för legitimation än en behörighetsgivande examen. Det bristande sambandet skapar problem såväl vid prövning av frågor om återkallelse av legitimation som vid prövning av ansökningar om ny legitimation efter återkallelse.

Lagrådet ifrågasätter det lämpliga i att lärarlegitimationen behålls, när den töms på sitt innehåll och därmed framstår endast som en administrativ omgång och dessutom kan vara förenad med kostnader för sökanden (2 kap. 16 b §). Om legitimationssystemet ska behållas måste rimligen Skolverket i den aktuella bestämmelsen ges en möjlighet att vägra legitimation till en sökande som visat sig olämplig att bedriva undervisning, exempelvis genom brott som begåtts efter den behörighetsgivande examen.

2 kap. 22 a §

I paragrafens första stycke finns föreskrifter om att en huvudman som har anställt en lärare eller en förskollärare som har en behörighetsgivande examen ska se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod.

I anslutning till det ovan anförda noterar Lagrådet att föreskrifterna inte knyts till legitimationen utan till en behörighetsgivande examen. Under föredragningen har detta förklarats med att det kan ta tid innan det finns ett lagakraftvunnet beslut om legitimation.

Enligt den föreslagna lagtexten ska huvudmannen ”se till” att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod. Detta betyder att huvudmannen ska ha ett ansvar för att introduktionsperioden faktiskt genomförs i det enskilda fallet. Det framgår inte vilka medel som står till huvudmannens förfogande för detta. Under föredragningen har upplysts att arbetsrättsliga sanktioner kan tillgripas, eftersom läraren eller förskolläraren är skyldig att genomföra introduktionsperioden. Någon sådan skyldighet kan dock inte utläsas ur lagtexten och frågan berörs inte i motiven. Förhållandena bör klargöras under den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om införande av skollagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.